

ΤΑΞΗ: Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ

B. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ

B1. α. Ο Μαντίθεος κρίνει αναγκαίο να συμπληρώσει τη δημόσια εικόνα του με αναφορές στη δράση του κατά τις εκστρατείες και τους πολεμικούς κινδύνους. Έτσι, υπενθυμίζει στους κριτές του τι έκανε τις παραμονές της μάχης στην Αλίαρτο, όταν ο φύλαρχός του Ορθόβουλος τον κατέταξε στο ιππικό. Τότε οι ιππείς των Βοιωτών και των Αθηναίων, καθώς ήταν πολλοί και ικανοί, δεν θα κινδύνευαν από το ιππικό των Λακεδαιμονίων. Αντίθετα, οι πεζοί θα διέτρεχαν μεγαλύτερο κίνδυνο, επειδή θα αντιμετώπιζαν τη φάλαγγα των εχθρών. Γι' αυτό κάποιοι Αθηναίοι οπλίτες από φόβο εγκατέλειψαν τη θέση τους και εντάχτηκαν στους ιππείς. Σκοπός του Μαντιθέου με την παρουσίαση αυτή των λιγόψυχων συμπολεμιστών του είναι η ανάδειξη του δικού του πατριωτικού φρονήματος. Μέσα από αυτή τους την πράξη προκύπτει πως είναι άνθρωποι εγωιστές, φυγόπονοι και δειλοί, που δεν ενδιαφέρονται πραγματικά για την πατρίδα τους και για τους συμπολίτες τους. Τους διακρίνει έλλειψη ήθους και φιλοπατρίας, κάτι που τους φέρνει σε πλήρη αντίθεση με τον Μαντίθεο και τη δική του διάθεση να κάνει οτιδήποτε για χάρη της πατρίδας. Επομένως, αξιοποιεί αυτή την αντίθεση ώστε να παρουσιάσει τη δική του ανδρεία και τη δική του διάθεση αυτοθυσίας. Προβάλλεται το ηρωικό του φρόνημα και φυσικά προδιαθέτει ευμενώς στο πρόσωπό του τους βουλευτές.

β. Ο Μαντίθεος παρουσιάζεται γενναίος, με πραγματική αγάπη για την πατρίδα και με σεβασμό απέναντι στους συμπολίτες του. Ενώ, θα μπορούσε να αξιοποιήσει την τοποθέτησή του στο ιππικό, που του αναλογούσε νόμιμα λόγω της κοινωνικής και οικονομικής του θέσης, θεώρησε ντροπιαστικό το να διασφαλίσει για τον εαυτό του μια θέση τη στιγμή που οι περισσότεροι από τους συμπολίτες του θα διακινδύνευαν τη ζωή τους για χάρη της κοινής τους πατρίδας. Σε αντίθεση, μάλιστα, με άλλους που κατέφευγαν ακόμη και σε παρανομίες προκειμένου να υπηρετήσουν στο ασφαλές ιππικό, εκείνος δείχνει άνθρωπος με πραγματική διάθεση αυτοθυσίας, εφόσον δεν διεκδικεί προνομιακή μεταχείριση για τον εαυτό του και επιλέγει να αγωνιστεί πλάι στους φτωχότερους συμπολίτες τους.

B2. Οι αντιθέσεις που βρίσκονται μέσα στο απόσπασμα είναι οι εξής:

- **οὐδείς ἂν ἀποδείξει περὶ ἑμοῦ - καίτοι ἑτέρους ὀρᾷτε.** Πολλοί συμπολίτες του έχουν βρεθεί υπόλογοι σε διάφορες δίκες, ο ίδιος δεν έχει εμπλακεί σε καμία ιδιωτική δίκη, ούτε έχει γίνει εις βάρος του κάποια έγγραφη κατηγορία ή κάποια μήνυση. Οι Αθηναίοι ήταν έντονα φιλόδικοι, με αποτέλεσμα ακόμα και με την παραμικρή αφορμή να κάνουν δίκες. Έτσι, πολύ συχνά βρίσκονταν στο δικαστήριο είτε ως ενάγοντες είτε ως εναγόμενοι. Αν κάποιος δεν είχε βρεθεί στο δικαστήριο με μια από αυτές τις ιδιότητες, ήταν άξιος επαίνου. Η αποχή, επομένως, από τα δικαστήρια ήταν ένα ισχυρό επιχείρημα για τη σκιαγράφηση του ομιλητή. Το ηθικό αυτό επιχείρημα είναι πολύ ισχυρό αφού τον επαινούσαν αυτόν που δεν πήγαινε στο δικαστήριο ούτε

ως κατήγορος ούτε ως κατηγορούμενος. Χαρακτηριστική είναι για το σχήμα της αντίθεσης και η χρήση του συνδέσμου «καίτοι», που υφολογικά το υπογραμμίζει και το αισθητοποιεί στον ακροατή της εποχής εκείνης.

- **έτέρων ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων παρὰ τὸν νόμον - ἐγὼ προσελθὼν ἔφην τῷ Ὀρθοβούλῳ.** Η αντίθεση ενεργειῶν και κινήτρων του Μαντίθεου και των άλλων αποτελεί ισχυρότατο επιχείρημα για την άψογη συμπεριφορά του προς την πόλη. Στην αρχή κάθε χρόνου η Βουλή δοκίμαζε τους ιππείς και τους ἵππους, τιμωρώντας αυτόν που δε διατηρούσε σε καλή κατάσταση τον ἵππο του. Ακόμη και στις πιο κρίσιμες κι επικίνδυνες στιγμές ο Μαντίθεος διαφοροποιείται σε σχέση με τους άλλους πολίτες που ενδιαφέρονται περισσότερο για τον εαυτό τους παρά για την πατρίδα τους. Έτσι, όταν επρόκειτο να συμμετάσχει στην κοινή μάχη Αθηναίων και Βοιωτῶν ἐναντία στους Σπαρτιάτες, παρόλο που είχε νόμιμα συμπεριληφθεί στους ιππείς ο ίδιος ζήτησε και τελικά συμμετείχε στο πεζικό, θέτοντας τον εαυτό του σε μεγάλο κίνδυνο. Σε αντίθεση, επομένως, μ' εκείνους που διεκδικούσαν ακόμη και με άνομους τρόπους «παρὰ τὸν νόμον» μια θέση στο ιππικό «ἀναβάντων ἐπὶ τοὺς ἵππους ἀδοκιμάστων», ο Μαντίθεος επέδειξε θάρρος και σεβασμό προς τους λιγότερο ευνοημένους συμπολίτες του, επιλέγοντας συνειδητά να συμμετάσχει στην τάξη των οπλιτών.

B.3. α. δίκη: στην Αθήνα δίκη λεγόταν η ιδιωτική δίκη (αγών ίδιος). Δίκη μπορούσε να κινήσει ως ενάγων (κατήγορος) μόνον άνδρας, ελεύθερος, ενήλικος και επίτιμος (με πολιτικά δικαιώματα), εφόσον νόμιζε ότι αδικείται.

γραφή: ήταν ο πιο συνηθισμένος τύπος δημόσιας δίκης. Ονομαζόταν έτσι, διότι, όπως φαίνεται, αρχικά ήταν ο μόνος τύπος υπόθεσης, για την οποία η καταγγελία έπρεπε να υποβληθεί εγγράφως. Οι δημόσιες δίκες αφορούσαν αδικήματα τα οποία έθιγαν το σύνολο της κοινότητας, όπως π.χ. η προδοσία, η λιποταξία ή η κατάχρηση δημοσίου χρήματος.

εισαγγελίαν: η εισαγγελία στην Αθήνα ήταν δημόσια κατηγορία ή καταγγελία για σοβαρότατα δημόσια αδικήματα που αφορούσαν την ασφάλεια του κράτους (προδοσία, συνωμοσία κ.λπ.). Εισαγόταν πρώτα στη Βουλή των πεντακοσίων, η οποία επέβαλλε στον ένοχο πρόστιμο μέχρι 500 δρχ. Για αυστηρότερη ποινή παρέπεμπε την υπόθεση για εκδίκαση στην Εκκλησία του δήμου ή στην Ηλιαία. Η Εκκλησία του δήμου έκρινε μόνον τις πολιτικές υποθέσεις. Τον 4ο π.Χ. αιώνα η χρήση της εισαγγελίας γενικεύθηκε και για υποθέσεις ήσσονος σημασίας.

β. «πρόκειται... Λακεδαιμονίων» Ο Μαντίθεος με αυτή τη φράση αναφέρεται στη συμμαχία που συνομολογήθηκε το 395 π.Χ. μεταξύ Αθηναίων και Βοιωτῶν, η οποία στρεφόταν κατά των Λακεδαιμονίων. Ο Θρασύβουλος διάβασε το ψήφισμα στους Θηβαίους πρέσβεις για την από κοινού αντιμετώπιση των Λακεδαιμονίων. **(σχολικό βιβλίο, σελ. 99)**

B4.

1 = α

2 = γ

3 = α

4 = β

5 = δ

B5. α.

παράσταση: καθεστηκότας

νόμισμα: νομίζοντας

επίσκοπος: σκέψασθε

βάθρο: ανάβηθι, αναβάντων

διέλευση: προσελθών

β.

παροχή

βοηθός

ποιητής

ίππεύς

ανάβασις

Γ. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΔΙΔΑΚΤΟΥ

Γ1. Ο Καλλισθένης προξενούσε λύπη στους άλλους σοφιστές και κόλακες, επειδή από τη μία ασχολούνταν οι νέοι πρόθυμα μαζί του εξ' αιτίας της ευγλωττίας του, από την άλλη δεν ήταν λιγότερο αρεστός στους μεγαλύτερους του εξαιτίας του τρόπου ζωής του η οποία ήταν πειθαρχημένη και σεμνή και αυτάρκης και που επιβεβαίωνε το κίνητρο για το οποίο λέγεται ότι έφυγε από την πατρίδα του, ότι δηλαδή πήγε προς τον Αλέξανδρο προσπαθώντας φιλότιμα να επαναφέρει τους εξόριστους πολίτες και να τους εγκαταστήσει ξανά στην πατρίδα.

Γ2. Ο Καλλισθένης προκαλούσε δυσαρέσκεια στους σοφιστές και στους κόλακες γιατί ήταν αντικείμενο θαυμασμού από ανθρώπους μικρότερης και μεγαλύτερης ηλικίας. Οι νέοι ασχολούνταν μαζί του αρκετά, επειδή χειριζόταν καλά τον λόγο, ενώ οι πιο ηλικιωμένοι τον θαύμαζαν για τον γεμάτο τάξη, σεμνότητα και αυτάρκεια βίο του. Στη συνέχεια, τον κακολογούσαν χρησιμοποιώντας αφορμές που ο ίδιος ο Καλλισθένης τούς έδινε με το να αρνείται τις περισσότερες φορές να παρευρεθεί όπου τον καλούσαν. Ακόμα και όταν ήταν παρών σε κάποια συνάθροιση, δημιουργούσε την εντύπωση στους υπόλοιπους πως δεν του άρεσαν όσα γίνονταν, αφού ήταν σοβαρός και σιωπηλός.

Γ3.α.

εὔτακτον: κατηγορούμενο στο βίον από τη μετοχή ὄντα

ἐπαινέσαι: αντικείμενο της μετοχής κελευσθεῖς

κελευσθεῖς: επιρρηματική χρονική μετοχή ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου

τῶν λόγων: γενική αντικειμενική στη λέξη ἀφορμάς.

Γ3.β.

ὄντα: γένοιτο

καταγαγεῖν: καταγάγοι

παρεῖχε: παράσχοι
κελευσθεῖς: κελουσθειή

Γ4.α.

τάς κλήσεις: τήν κλήσιν
ἄ: ὄ
βαρύτητι: ταῖς βαρύτησι
αὐτοῦ: ἑαυτῶν (αὐτῶν) / σφῶν αὐτῶν

Γ4.β. ὥστ' ἀνισταμένους κροτεῖν καὶ βάλλειν τοὺς στεφάνους ἐπ' αὐτόν: 2 ὅμοιες Δευτερεύουσες επιρρηματικές συμπερασματικές απαρεμφατικές προτάσεις που συνδέονται παρατακτικά με τον σύνδεσμο καὶ, λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του αποτελέσματος, δηλώνουν αποτέλεσμα στο εὐροῆσαι.

ὅτι, κατ' Εὐριπίδην, τὸν λαβόντα τῶν λόγων καλὰς ἀφορμὰς οὐ μέγ' ἔργον εὖ λέγειν: Δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση, λειτουργεί ως αντικείμενο στο απαρέμφατο εἰπεῖν.

Επιμέλεια: Γκιζιλή Κωνσταντίνα